

dr hab. inż. arch. Eugeniusz Skrzypczak
adiunkt
Wydział Architektury i Wzornictwa
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Poznań, grudzień 2014 rok

Recenzja

**w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki plastyczne
w dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe
dr sztuki, mgr inż. arch. Iwony Dzierżko-Bukal**

Podstawa formalna recenzji:

Pismo Prodziekana Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku z dnia 18.1.2014 roku z załączonymi materiałami:

- płyta CD z dokumentacją przewodu;
- Album „Iwona Dzierżko-Bukal wybór prac projektowych lata 1995–2013”;
- „Autoreferat” – Załącznik 2;
- „Wykaz twórczych prac projektowych” – Załącznik 3;
- „Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych, współpracy i działalności popularyzującej” – Załącznik 4;
- dane kontaktowe – Załącznik 5.

1. Informacja o Habilitantce

Pani Iwona Dzierżko-Bukal ukończyła w roku 1988 Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej i uzyskała tytuł mgr. inż. architekta. Po ukończeniu Politechniki Gdańskiej podjęła studia na wydziale Architektury i Wzornictwa Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku, które ukończyła w 1993 roku uzyskując tytuł magistra sztuki.

Już w czasie studiów podjęła pracę zawodową zdobywając doświadczenia projektowe.

Także w czasie studiów na ASP w Gdańsku podjęła pracę na Wydziale Architektury i Wzornictwa na stanowisku wykładowcy.

Równoległe z pracą dydaktyczną podjęła własną praktykę projektową w założonej wspólnie z mężem pracowni projektowej.

Za szczególnie interesujące uważa doświadczenia w zakresie projektowania architektury krajobrazu i w krajobrazie, z którą to dziedziną wiąże planowaną obecnie działalność dydaktyczną.

Za ważne i całkowicie odmienne od późniejszych doświadczeń uważa swoją kilkuletnią działalność w sferze budownictwa jednorodzinnego i współpracę w charakterze doradcy technicznego, weryfikatora, popularyzatora wiedzy budowlanej a także projektanta domów jednorodzinnych i autora artykułów. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia późniejszej działalności na rzecz współpracy Uczelni z inwestorami, producentami materiałów, wykonawcami. Po 2006 roku, czyli po uzyskaniu stopnia doktora sztuki, kontynuuje pracę dydaktyczną na stanowisku starszego wykładowcy i adiunkta na Wydziale Architektury i Wzornictwa, równocześnie realizując projekty adaptacji obiektów zabytkowych, wystaw i aranżacji wnętrz. Aktywnie uczestniczy w pracach ciał kolegialnych Uczelni, organizacji procesu dydaktycznego, warsztatów projektowych, szkoleń i praktyk studenckich. Jest członkiem:

- International Project Management Association,
- organizacji Pracodawcy Pomorza,
- Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej,
- Związku Polskich Artystów Plastyków Polska Sztuka Użytkowa.

2. Dorobek dydaktyczny, naukowy i organizacyjny

2.1. Dorobek dydaktyczny

Informacje na temat osiągnięć dydaktycznych zostały zamieszczone w Załączniku 4 w części „A”;

- w p. 2 „Wykłady i ćwiczenia” zostały zamieszczone informacje o wykładanych przedmiotach Budownictwo ogólne, Materiałoznawstwo i Instalacje.
W krótkich opisach zostały przedstawione: forma zajęć i metody kształcenia, wymiar czasowy i cel zajęć obejmujących wykłady i ćwiczenia, treści kształcenia oraz zamierzone efekty kształcenia.
W Zał. A3 zamieszczone zostały wybrane przykłady ćwiczeń z prowadzonych przedmiotów:
- w p. 4 „Wykaz recenzji prac magisterskich” został zamieszczony wykaz ośmiu recenzji dotyczących dyplomowych prac magisterskich wykonanych przez studentów na przestrzeni lat 2007 – 2014;
- w p. 5 „Udział w przewodach doktorskich” zamieszczona została informacja o udziale Pani dr Iwony Dzierżko-Bukał, w charakterze promotora pomocniczego, w przewodzie doktorskim wszczętym w kwietniu 2014 r. w ASP w Gdańsku;
- w p. 1 została umieszczona informacja o organizowanych przez Habilitantkę od 2009 roku warsztatach projektowych połączonych z praktykami studenckimi. W ramach tych przedsięwzięć studenci zapoznając się z procesem projektowo-wykonawczym wykonują określone projekty i równocześnie mają możliwość uczestnictwa w praktycznym procesie ich realizacji.

Efektom tych warsztatów, poza zrealizowanymi dotychczas trzema projektami, jest prezentacja tej atrakcyjnej metody nauczania i współpracy z podmiotami gospodarczymi i instytucjami zewnętrznymi, w formie filmu dostępnego na stronach MEN.

W Załączniku A1 zamieszczone zostały materiały dotyczące wybranych elementów projektowych i efektów realizacyjnych uzyskanych przez studentów w trakcie realizowanych warsztatów.

W Załączniku A2 zamieszczone zostały opinie dotyczące współpracy, w formie warsztatów projektowych, pomiędzy Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku a państwowymi Szkołami Budownictwa w Gdańsku, Zespołem Szkół Łączności, Zespołem Szkół Specjalnych nr 1 oraz Pracodawcami Pomorza.

Wykazane przez Panią dr Iwonę Dzierżko-Bukal osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego świadczą o dużym wkładzie Habilitantki w definiowanie charakteru i poziomu prowadzonej przez nią dydaktyki, który potwierdzają opracowane przez studentów ćwiczenia i projekty.

2.2. Działalność naukowa

W Załączniku 3 „Wykaz twórczych prac zawodowych” w p. 2 zamieszczony został wykaz prac naukowych. Obejmuje on dwa tematy badawcze:

- „RUINA ŚREDNIOWIECZNEGO ZAMKU JAKO PRZESTRZEŃ EKSPOZYCYJNA” z okresu lat 2008 – 2012,
- „ZASTOSOWANIE NOWOCZESNYCH MATERIAŁÓW KOMPOZYTOWYCH W WYSTAWIENICTWIE” z okresu lat 2007 – 2008,

pracę doktorską „ESTETYKA ASCEZY na przykładach wybranych wnętrz klasztornych w Polsce” z roku 2006 oraz temat „Badania architektoniczne budynku ‘Małej Zbrojowni’ – rozwarstwienia ścian zewnętrznych” dla ASP w Gdańsku.

W dwóch tematach badawczych opisane zostały syntetycznie: przedmiot badań, cel badań, wyniki prac, sposób publikacji. W obu przypadkach publikacja prac badawczych została dokonana, jak wynika z dokumentacji, w formie projektów upubliczniętych poprzez ich prezentacje i realizację.

Ten dorobek naukowy można ewentualnie uzupełnić o przedstawioną w części C Załącznika 4 informację o działalności popularyzującej w ramach współpracy z firmą WM MURATOR PROJEKT Sp. z o.o. i Wydawnictwem MURATOR. Efektom tej współpracy jest siedem zamieszczonych artykułów, spośród kilkunastu opublikowanych w witrynie internetowej firmy WM MURATOR PROJEKT Sp. z o.o. i Wydawnictwa MURATOR, z którymi to podmiotami Pani Iwona Dzierżko-Bukal współpracowała w latach 1999 – 2003, 2004 i 2005 oraz 2009 w zakresie tekstów redakcyjnych, artykułów oraz opracowań pism i katalogów (Załącznik 4 część C). Lektura zarówno tekstu zamieszczonego w ramach „Projektu północnego skrzydła zamku w Człuchowie” jak i tekstu Autoreferatu (Załącznik 2) oraz „Wykazu prac naukowych” (Załącznik 3)

wskazuje na podejmowanie przez Panią dr Iwonę Dzierżko –Bukał tematów badawczych, definiowanie w ich ramach celów i przedmiotów badań, których podsumowania nastąpiły jednak, jak można sądzić, poprzez projekty, będące „uzupełnieniem i praktycznym rezultatem podjętego programu badawczego”(np. Zał.2,str.3).

2.3. Dorobek organizacyjny

Informacja o działalności organizacyjnej i współpracy zamieszczona została w części B Załącznika 4 i obejmuje:

- członkostwo i uczestnictwo w pracach ciał kolegialnych uczelni w latach 2008 – 2014;
- członkostwo w stowarzyszeniach związkowych i organizacjach twórczych oraz zawodowych;
- członkostwo w komitetach organizacyjnych konferencji, festiwalu nauki, komitetach redakcyjnych katalogów projektów domów gotowych i w jury konkursu.

Za działalność dydaktyczną i organizacyjną Pani dr Iwona Dzierżko-Bukał wyróżniona została dwoma nagrodami Rektora ASP w Gdańsku oraz Wyróżnieniem Pracodawców Pomorza.

Zwraca uwagę członkostwo w ciałach kolegialnych Uczelni, w tym w Senacie i w Radzie Wydziału Architektury i Wzornictwa oraz aktywny udział w pracach licznych komisji tej Uczelni. Szczególnego podkreślenia wymaga jednak wyróżniająca aktywność Habilitantki na polu organizacji warsztatów projektowych, praktyk studenckich oraz wykładów i szkoleń suplementarnych, które przekładają się na formowanie innowacyjnych metod procesu dydaktycznego.

Wyrazem tego uznania jest powierzenie Pani dr Iwonie Dzierżko-Bukał odpowiedzialnego stanowiska Pełnomocnika Dziekana ds. kontaktów i współpracy z innymi uczelniami, szkołami i podmiotami gospodarczymi.

Ocena tego dorobku nie może być inna jak tylko pozytywna, z podkreśleniem zaangażowania i aktywności Pani dr Dzierżko-Bukał na tym polu, z korzyścią dla Uczelni.

3. Twórczy dorobek projektowy

Informacje na temat dorobku projektowego zostały zamieszczone z Załączniku 3 „WYKAZ TWÓRCZYCH PRAC ZAWODOWYCH”. Obejmuje on w tym zakresie :

- wykaz prac projektowych z lat 1992 – 2013,
- wykaz udziału w projektach finansowanych ze środków UE,
- wykaz udziału w dwóch wystawach zbiorowych zorganizowanych przez Wydział Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku.

Informacje te uzupełnione są wykazem udziału w szkoleniach i seminariach, które w obecnych realiach permanentnych zmian w prawodawstwie budowlanym i szybkiego postępu naukowo-

technicznego wymagają nieustannej pracy samokształceniowej i są jednak niezbędnym elementem umożliwiającym prowadzenie praktyki zawodowej każdego projektanta.

W wykazie prac projektowych z lat 1992 – 2006 (przed uzyskaniem stopnia doktora) zostało wymienionych 46 pozycji projektów zrealizowanych i niezrealizowanych, w tym głównie wnętrz, mebli, modelowych domów jednorodzinnych.

W wykazie prac projektowych podjętych przez Panią dr Iwonę Dzierżko-Bukał w latach 2007 – 2013 (po uzyskaniu stopnia doktora) zostało wymienionych 26 pozycji projektów zrealizowanych i niezrealizowanych, w tym głównie wnętrz, adaptacji obiektów i wystaw a także nagrodzony I nagrodą niezrealizowany projekt konkursowy „Przebudowy i modernizacji budynku głównego ASP w Gdańsku”.

Pełniejsza ilustracja wybranych 15 projektów została zamieszczona w katalogu „Iwona Dzierżko-Bukał wybór prac projektowych lata 1995 – 2013”, z których 1 do 9 to projekty opracowane po 2006 roku (po uzyskaniu stopnia doktora). Obejmują one w szczególności:

„Projekt wnętrz północnego skrzydła zamku w Człuchowie”, w tym charakterystykę przedmiotu badań, opis projektu (2011 – 2013), także „Projekt wystawy stałej Muzeum Regionalnego na Zamku w Człuchowie” i „Projekt przebudowy i adaptacji dziedzica bramnego (Zamku Wysokiego) Zamku w Człuchowie” (2008 – 2013), a także projekty wystaw stałych „Dzieje rybołówstwa nad Zatoką Gdańską” i Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej w Jaworzu, wystawy długoterminowej Muzeum Miasta Gdyni, projekty przebudowy wraz z projektem wnętrz Domu Studenckiego ASP w Gdańsku, adaptacji „Małej Zbrojowni” na zespół dydaktyczny pracowni ASP w Gdańsku i „Laboratorium wojennego”, na zespół dydaktyczny pracowni ASP, modernizacji wnętrz administracyjnych w budynku Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Ponadto projekty „Parku kamiennego” w Chmielnie, wybranych domów jednorodzinnych i inne.

3.1 Ocena twórczego charakteru projektów

Zaprezentowana twórczość projektowa Pani dr Iwony Dzierżko-Bukał ma szeroki zakres tematyczny, zróżnicowany charakter i dotyczy długiego okresu na przestrzeni lat 1992 do 2013. W pierwszym okresie, którego granicę umowną wyznacza rok 2006, rok uzyskania stopnia doktora sztuki, powstaje szereg projektów wnętrz dotyczących głównie przebudowywanych i adaptowanych obiektów dla firm. Sytuacja taka nie sprzyja uzyskiwaniu rezultatu jakim jest jedność ideowa i przestrzenna spójność obiektu architektury, cechy struktury i formy którego w sposób jednoznaczny kształtują klimat i formę aranżacji wnętrza.

Uwidacznia się to na przykład w projekcie wystawy długoterminowej urządzonej w Nowym Muzeum Miasta Gdyni, w którym to przypadku, na co zresztą zwraca uwagę w tekście do tego projektu sama Autorka, architektura budynku jest „nieodpowiednia dla celów muzealnych”. W pierwszym okresie znaczący przedział czasu obejmujący lata 1999 – 2005 wiąże się z zainteresowaniem budownictwem jednorodzinny, katalogowym. W okresie tym Pani Iwona Dzierżko-Bukał współpracuje z firmą WM MURATOR PROJEKT Sp. z o.o. i koncentruje się na popularyzacji idei budownictwa jednorodzinnego i wiedzy budowlanej adresowanej do przysłowiowego Kowalskiego. Rezultatem tych zainteresowań są własne projekty domów jednorodzinnych prezentowane w katalogu, które także posiadają charakter oferty uniwersalnej adresowanej do przeciętnego inwestora i niestety także dość szablonową, mało oryginalną formę architektoniczną.

Zasadniczy zwrot w praktyce projektowej dokonuje się w związku z zainteresowaniem Autorki tematyką działań w przestrzeni obiektów zabytkowych, adaptowanych do celów użyteczności publicznej. Nie bez znaczenia dla przebiegu i obrazu działalności projektowej związanej z adaptacjami, czego Autorka ma świadomość, jest fakt, że w tym zakresie projektowym, jak w przypadku Domu Studenckiego ASP i Małej Zbrojowni, działania i decyzje miały charakter cząstkowy, wieloetapowy, rozciągnięte były w czasie i jak można sądzić ograniczały je zdefiniowany średni standard.

Na adaptację Zamku w Człuchowie, której zakres i czas warunkowany był między innymi prowadzonymi w obiekcie badaniami archeologicznymi, złożyło się pięć opracowań projektowych wykonanych na przestrzeni lat 2008 – 2013.

Abstrahując od zewnętrznych uwarunkowań dla formy i treści opracowywanych projektów, Autorka uzasadnia swoje działania wyartykułowanym w Autoreferacie jej przekonaniu o konieczności dążenia do „racjonalizmu w projektowaniu” będącym konsekwencją jej technicznego wykształcenia. Jak stwierdza, ów racjonalizm jest „zawsze główną wytyczną moich działań” co sprawia, „że w kontakcie z zabytkową materią architektury tam gdzie jest to tylko możliwe i właściwe – nie obawiam się wykorzystywać rozwiązań całkowicie współczesnych” (str. 18).

Stąd zapewne obecność w adaptowanych przestrzeniach takich elementów jak niezakryte szynoprzewody instalacji elektrycznych czy nieosłonięte blaszane kanały instalacji wentylacji mechanicznej. To, co stało się za sprawą „incydentu” jakim kiedyś było Centrum Pompidou, jest normą w adaptowanych i rewitalizowanych obecnie obiektach postindustrialnych, współczesnych biurowcach i wielu innych powstających obiektach użyteczności publicznej, może jednak budzić, w przypadku Domu Angielskiego, Małej Zbrojowni czy wewnątrz przyziemia i piwnicy skrzydła północnego Zamku w Człuchowie, wątpliwości. Można oczywiście zakwestionować tę opinię przywołując znaną maksymę „de gustibus non is disputandum”.

Osobiście widziałbym osadzenie tego problemu spójności lub braku spójności w kategoriach nie tyle „czy” ale raczej jednak „jak” realizować pewne koncepcje projektowe. Można tę wielość stosowanych i wprowadzanych przez Autorkę środków wyrazu, gdzie także elementy techniczne używane są jako elementy formalne, ten rodzaj eklektyczności uznać za swego rodzaju formę auto-rekompensaty za ograniczone możliwości bezpośredniej ingerencji w struktury adaptowanych budynków.

Jest to szczególnie widoczne w projektach ekspozycji muzealnych, gdzie różnorodność i wielość stosowanych form wypiera zdyscyplinowanie i pustkę jako formę świadomej, podmiotowej wartości. W kontraście do takiego operowania tworzywem projektowym pozostaje wyznawana przez Autorkę naczelną dla niej zasada, którą kieruje się w projektowaniu adaptacji obiektów historycznych, to jest zasada „minimalnej ingerencji” w stan zachowanej substancji historycznej. Jak stwierdza, zasada ta jest obowiązująca we współczesnej doktrynie konserwatorskiej. Stała się także, jak potwierdza, mottem dla najważniejszego dla postępowania habilitacyjnego „Projektu wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” i jego realizacji.

4. Ocena zrealizowanego i upublicznionego dzieła plastycznego pt. „Projekt wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” oraz „Projekt wystawy stałej na Zamku w Człuchowie”

W p. 4 Autoreferatu stanowiącego Załącznik 2 dokumentacji przewodu habilitacyjnego „Projekt wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” został wskazany przez Panią dr Iwonę Dzierżko-Bukał jako osiągnięcie w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

„Projekt wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” stanowi pierwszą wyróżnioną pozycję w albumie „Iwona Dzierżko-Bukał wybór prac projektowych lata 1995 – 2013”.

Upublicznienie dzieła w formie projektu i realizacji nastąpiło, zgodnie z przekazaną w dokumentacji informacją, na sesji Rady Miejskiej w Człuchowie oraz podczas uroczystości otwarcia Muzeum na Zamku w Człuchowie w dniu 02.05.2013 roku.

Projekt stanowi pierwszą i główną pozycję w zbiorze 15 prezentowanych tytułów projektów w formie obszernego albumu, na który składają się tytuły, informacje, opisy i część graficzna, dotyczące każdego z przedstawionych opracowań.

Album wyróżnia bogaty, dobrze opracowany zbiór rysunków technicznych i znaczna ilość zdjęć oraz dobrze, interesująco opracowana graficzna część tekstowa. Mankamentem albumu jest brak jednoznacznego wspólnego oznaczenia załączonych rysunków i zdjęć.

W części tekstowej „Projektu północnego skrzydła zamku w Człuchowie”, na 13 stronach w dwóch rozdziałach, przedstawiono charakterystykę przedmiotu badań oraz opis projektu.

W części „Charakterystyka przedmiotu badań” przedstawiona została szczegółowo historia (ruin) zamku w tym Zamku Wysokiego, przebieg różnych etapów przekształceń jego pierwotnej struktury. Podkreślona została zasadność podjęcia restauracji i adaptacji zabytku ze względu na jego unikalność, wartość naukową, emocjonalną – związaną z historią miasta i regionu oraz użytkową, ze wskazaniem na wiele potencjalnych możliwości jego wykorzystania.

Przedstawione zostały cele badawcze, wykonany zakres badań oraz wyniki prac badawczych, które uzasadniały podjęcie prac konserwatorskich i adaptacyjnych.

Jak wskazano na str. 3 Autoreferatu „Projekt wnętrz północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” wskazany jako „osiągnięcie” wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy stanowił uzupełnienie i praktyczny rezultat podjętego wcześniej programu badawczego. Nie jest dla recenzenta jasne czy podjęcie celów badawczych oraz wykonanie analiz i studiów wariantowych wymienionych na stronach 6 i 7 Autoreferatu zostało ujęte i utrwalone w innej, niezależnej od projektu, publikacji.

W części drugiej – „Opis projektu”- przedstawione zostały na str. 9 – 13 albumu główne problemy architektoniczno-konserwatorskie adaptacji obiektu, problemy wynikające ze struktury obiektu i układu komunikacji a także kwestie estetyczno-konserwatorskie w odniesieniu do całości, elementów zewnętrznych i poszczególnych wnętrz.

Część opisowa zawiera specyfikację przyjętych rozwiązań, ich omówienie i uzasadnienie.

Analogiczną zawartość posiada pkt. 4 Autoreferatu, w którym opisano cele pracy, wyniki pracy, ideę projektu, zasady estetycznego kształtowania wystroju wnętrz i przyjęte rozwiązania projektowe, jednak bardziej z punktu widzenia filozofii i zasad działania i postępowania.

Spośród różnych uzasadnień stosowanych i zwerbalizowanych przez Autorkę zasad są między innymi takie:

- „w projektowaniu zabytków, zwłaszcza zabytków o dużej wartości, celem nadrzędnym musi być ich dobro; interesy inwestora czy inwencja projektanta muszą schodzić na dalszy plan” (str. 6);
- „za naczelną zasadę uznałam zasadę *minimalnej ingerencji* w stan zachowanej substancji historycznej.” (str. 6 – o czym była już mowa wcześniej);
- „Doceniam estetyczne napięcie, jakie powstaje dzięki kontrastowaniu rzeczy starych z rzeczami współczesnymi, nowymi, o czystych formach i barwach. Niechętnie odnoszę się do «odnawiania» zabytków, fałszującego ich obraz.” (str. 7).

Nie ze wszystkimi wyrażonymi w ten lub podobny sposób opiniami się zgadzam, jak chociażby z tą odnoszącą się do istniejących pierwotnie w obiekcie sklepień kolebkowych, „które miały charakter czysto technicznych przegród i pozbawione były jakichkolwiek wartości artystycznych” (str. 7), stąd między innymi znalazły się poza sferą zainteresowania Autorki. Nie da się jednak rozpatrywać w szerszej perspektywie rozwoju i historii architektury w oderwaniu od wątków technologicznych, technicznych i konstrukcyjnych, które zmieniały spektrum możliwości w zakresie kształtowania jej parametrów, struktury i formy.

Zastosowane detale czy elementy konstrukcyjne mają proste przełożenie na aspekty formalne, stylistykę i w konsekwencji uzyskany klimat, także wnętrz. Problem polega tylko na sposobie ich wykorzystania. Nie mogą więc być nieważne tylko z powodu ich „techniczności”.

Najciekawsze, zdaniem Pani dr Iwony Dzierżko-Bukał, problemy projektowo-konserwatorskie wiązały się z adaptacją neogotyckiego kościoła stanowiącego część kompleksu. Problemem podstawowym dla Autorki była kwestia „generalnej konwencji stylistycznej wystroju i wyposażenia nawy kościoła”.

Spśród trzech możliwych, zdaniem Autorki, wariantów:

- „stylistyka tzw. *trwałej ruiny* ze współczesnym wyposażeniem utrzymanym w minimalistycznej (technicznej) stylistyce.” (str. 11),
- „stylistyka *«minimalistyczna»*, pozbawiona jakichkolwiek odniesień do historii.” (str. 12),
- „stylistyka eklektyczna, polegająca na połączeniu elementów historyzujących ze współczesnymi.” (str. 12),

Autorka zdecydowała się na wybór tego ostatniego, zbliżającego wg niej „artystycznie i ideowo” adaptację do „romantycznej stylistyki obecnej w projektach K.F. Schinkla.” (str. 12).

Uznając ten wybór za zbieżny z charakterem innych wykonanych prac projektowych i oceniając pozytywnie ostateczny rezultat procesu projektowego w obszarze sali wielofunkcyjno - widowiskowej, mam jednak wrażenie braku spójności stylistycznej w przestrzeni całego obiektu. Zbliżeniu do owej romantycznej stylistyki Schinkla, łączącej elementy neogotyckie i neoklasyczne w przestrzeni adaptowanego zdesakralizowanego wnętrza, towarzyszą żelbetowe pobielane góle konstrukcje stropów i klatek schodowych w przestrzeni przyziemia i piwnic skrzydła północnego, zrealizowane w estetyce zbliżonej do modernizmu lat sześćdziesiątych. Tymczasem dziedziniec bramny wypełniają elementy windy panoramicznej, metalowych obudów i szklanych podłóg ze słownika „high- tech”. Chyba, że w zamyśle Autorki eklektyczna stylistyka dotyczy tak naprawdę całości a nie dawnej nawy Kościoła. Jak jednak wtedy rozumieć to pojęcie, czy w znaczeniu ujętym np. w Słowniku Wyrazów Obcych PWN, Warszawa 1991 czy w odniesieniu do źródła?

Nie jestem równocześnie przekonany do wyrażonej w Autoreferacie (str. 5) opinii, że: „Zaproponowany przeze mnie sposób postępowania stanowi przykład zrealizowanego i bardzo rzadkiego dotąd w Polsce działania, polegającego na adaptacji zdesakralizowanego niezachowanego wnętrza kościelnego.” Nawet jeśli stwierdzenie to jest prawdziwa, nie dotyka jednak istoty problemu ani nie wnosi niczego specjalnego do istoty tego postępowania.

Niezależnie od wyartykułowanych powyżej kontrowersji, decydujący wydaje się jednak fakt, że po długim procesie poprzedzającym projekt i proces badawczy, potrzebie uwzględnienia wielu uwarunkowań i kompromisów, jak pisze Autorka koniecznych w działaniach konserwatorskich, udało się zrealizować, z zadawalającym efektem, adaptację porzuconego, zdewastowanego obiektu przystosowanego do publicznych funkcji, znaczących z punktu widzenia potrzeb użytkowych, kulturowych i oświatowych lokalnej społeczności.

Nie będąc zwolennikiem eklektycznej koncepcji sztuki i działania oceniam projekt i realizację pozytywnie uznając jej walory.

Sztuka nie jest jednowątkowa ani jednowymiarowa. Cechą sztuki i nauki jest stawianie problemów i ich rozwiązywanie w sposób właściwy dla zindywidualizowanych możliwości, umiejętności i przekonań jej twórców.

5. Podsumowanie i wniosek końcowy

Dokonując podsumowania przekazanej dokumentacji dorobku Pani dr Iwony Dzierżko-Bukał należy stwierdzić, że na szczególne podkreślenie i uznanie zasługuje dorobek dydaktyczny, który wiąże się z rozszerzaniem procesu dydaktycznego o wykraczające poza standardowy zakres wdrożone formy warsztatów projektowych i praktyk, wykłady suplementarne i inne profesjonalne szkolenia, wnoszące wątek innowacyjności do procesu nauczania. Z tym faktem wiąże się także nieprzeciętna aktywność Habilitantki na płaszczyźnie współpracy Uczelni z różnymi instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami.

Wysoko należy ocenić rezultaty warsztatów ale także poziom zaprezentowanych w Załączniku 4 wykonanych przez studentów ćwiczeń semestralnych.

Szkoda, że w zakresie zaprezentowanego dorobku dydaktycznego brak bezpośredniego zaangażowania w prowadzenie magisterskich prac dyplomowych, będących przecież formą zwieńczenia i podsumowania procesu dydaktycznego, chyba, że wynikało to ze względów organizacyjnych Uczelni. Słabo została również wykazana działalność w zakresie np. publikacji. Zaprezentowane w Załączniku 4 teksty pochodzą sprzed daty uzyskania stopnia doktora, to znaczy sprzed roku 2006. Wykaz zamieszczonych w tymże Załączniku 4 dwóch zorganizowanych przez Uczelnię wystaw zbiorowych z udziałem Habilitantki z pewnością można by rozszerzyć o prezentację projektów związanych z Zamkiem w Człuchowie.

Nie ulega wątpliwości, że dorobek Pani dr Iwony Dzierżko-Bukał mieści się w obszarze sztuk projektowych. Szczególnego znaczenia nabiera ten jej przedział twórczości, który dotyczy adaptacji obiektów zabytkowych. Ta wielce uwarunkowana i w jakimś stopniu przez to ograniczona forma działalności projektowej ma jednak znaczenie nie do przecenienia dla utrwalania dziedzictwa kulturowego. Adaptowane obiekty nie tylko powracają do „życia po życiu”, stanowiąc znaczącą wartość użytkową, przede wszystkim jednak, za sprawą wartości emocjonalnej, wnoszą istotny wkład w zachowanie dziedzictwa, jego rozwój i popularyzację kultury, tak ważną dla społeczności lokalnej ale nie tylko.

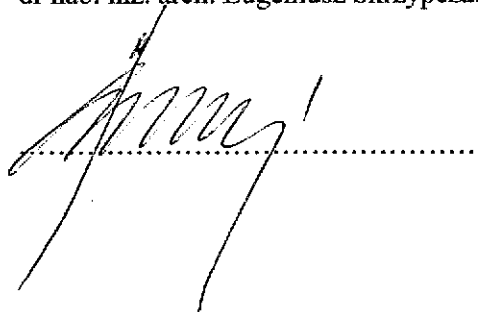
Pewien niedosyt towarzyszący przedłożonemu dorobkowi projektowemu wywołuje fakt, że podjęty tam przez Habilitantkę „dość pionierski”, jak określa go w zamieszczonym w Załączniku 3 opisie pracy doktorskiej, problem „estetyki ascezy” nie znalazł jakiejś formy kontynuacji po roku 2006.

Uwaga ta ma jedna bardzo ogólny charakter, ponieważ brak znajomości pracy doktorskiej przez recenzenta i rzeczywistego znaczenia przypisanego przez ówczesną doktorantkę pojęciu „estetyki ascezy” uniemożliwia sformułowanie dalej idącego poglądu.

Podsumowując stwierdzam, że cele artystyczne jakie wyznaczyła sobie Pani Iwona Dzierżko-Bukał opracowując „Projekt wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie”, a którymi były przestrzeń reintegracji elementów obiektu, stworzenie „zrównoważonej i atrakcyjnej oprawy dla muzealnych ekspozycji oraz wszelkich wydarzeń” niewątpliwie został osiągnięty, niezależnie od zgłoszonych wcześniej wybiórczych uwag i zastrzeżeń.

Po zapoznaniu się z dokumentacją przewodu habilitacyjnego stwierdzam, że dorobek dydaktyczny, organizacyjny i artystyczny oraz dzieło „Projekt wnętrza północnego skrzydła Zamku w Człuchowie” spełniają warunki określone w art. 16 ustawy z 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami, tekst jednolity: Dz. U. 2014 poz. 1852) o stopniach i tytułach w zakresie sztuki i stanowią wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – sztuki projektowe.

dr hab. inż. arch. Eugeniusz Skrzypczak

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Skrzypczak', is written over a horizontal dotted line. The signature is stylized and cursive.